

Kort svensk grammatik

Morgan Nilsson

5 augusti 2008

Uttal

Uttalet av /r/

r uttalas före ljuden
a, e, i, o, u, y, å, ä, ö och h

r uttalas inte före ljuden
b, f, g, j, k, l, m, p, v och /sj/, /tj/

Ord med avvikande uttal

är [ä]

var [va] – imperfekt av *är*

eller [elle]

mig [mej], dig [dej], sig [sej]

de [dåmm], dem [dåmm]

säger [säjjer], säg [säjj], säga [säjja]

stod [stog]

Stumt /d/

i slutet av ord

med [mä], **bredvid** [brevi]

ibland även

bröd [bröd] / [brö]

inuti ord

bredvid [brevi]

midsommar [missommar]

tidning [tining]

Stumt /g/

i slutet av ord

jag [ja]

alla adjektiv på **-ig**

Stumt /j/

i slutet av ord

nej [nä]

Stumt /l/

i slutet av ord

till [ti] – preposition: **till mig** [timejj]

men: **till** [till] – adverb: **en gång till**

Stumt /v/

ibland

blev [blev] / [ble], i synnerhet obetonat [ble]

Substantivens genus

N-ord

slutar på

–e

–a

–dom

–ing

–het

–lek

–else

Levande

en man

Undantag:

ett barn, ett bi, ett djur, ett får, ett föl, ett lamm, ett lejon,
ett spöke, ett sto, ett syskon, ett troll

T-ord

slutar på

–on

ett hallon, ett lingon, ett plommon, ett päron, ett syskon

Både N- och T-ord

en fax <i>maskin</i>	ett fax <i>meddelande, papper</i>
-------------------------	--------------------------------------

Bestämd form singular

Grundändelsen är **-en** för N-ord och **-et** för T-ord

-K	-en -et
en bok en fot en hand en man en morgon [mårron] en natt en sommar en son en stad en strand en tand	boken foten handen mannen morgonen [mårronen] natten sommaren sonen staden stranden tanden
ett hus ett land ett papper ett rum	huset landet papperet / pappret rummet

-V	-n -t
en flicka en ko en kudde en lärare en sko en studerande	flickan kon kudden läraren skon studeranden
ett knä ett äpple ett öga ett öra	knät äpplet ögat örat
	-et
ett bi	biet

-el -er	-n
en bror / broder en dotter	brodern dottern

en far / fader en gaffel en mor / moder en syster en tekniker	fadern gaffeln modern system teknikern
	-l-en
en himmøl	himlen
	-r-et
ett fönstør ett nummør ett pappør	fönstret numret pappret / papperet

datorn, gaffeln

-en	=
en fröken	fröken
	-n-en / =
en bottøn	bottnen / botten

-um	-et
ett museum	museet
	-um-et
ett album	albumet

Plural av N-substantiv

-or

en flicka
en klocka

flickor
klockor

-a

en kvinna
en pappa

kvinnor
pappor

-ar

en finne
en kille

finnar
killar

-e

en kudde
en pojke

kuddar
pojkar

-ing

en tidning

tidningar

-dom

en sjukdom

sjukdomar

-lek

en storlek

storlekar

-er

-het

en dumhet

dumheter

-r

-else

en bakelse

bakelser

-ar

svenska ord

en bil	bilar		en igelkott	ingelkottar
en bro	broar		en kopp	koppar
en buss	bussar		en ryss	ryssar
en by	byar		en sten	stenar
en byrå	byråar	<i>möbel</i>	en stol	stolar
en dansk	danskar		en tysk	tyskar
en fru	fruar			

vokal bort

en cykel	cyklar		en morgon	morgnar
en faster	fastrar		[mårron]	[mårnar]
en fröken	fröknar		en moster	mostrar
en fågel	fåglar		en nyckel	nycklar
en gaffel	gafflar		en snigel	sniglar
en himmel	himlar		en sommar	somrar
en kittel	kittlar		en tiger	tigrar

kvinnor med prickar

en mor	mödrar		en dotter	döttrar
--------	--------	--	-----------	---------

-er

utländska ord

en banan	bananer	en telefon	telefoner
en katt	katter	en text	texter
en polack	polacker	en vas	vaser
en present	presenter		

ändrad betoning

en byrå	byråer <i>kontor</i>	en dator	datorer
---------	----------------------	----------	---------

svenska ord med prickar

en bok	böcker	en natt	nätter
en bonde	bönder	en nöt	nötter
en bror	bröder	en rot	rötter
en far	fäder	en son	söner
en fot	fötter	en spann	spänner
en get	getter	en stad	städer
en hand	händer	en strand	stränder
ett land	länder	en tand	tänder
en morot	morötter	en tång	tånger

-or

en ros

rosor

| en våg

vågor *på vatten*

-r

en ko
en sko

kor
skor

| en tå

tår

=

-are

en fiskare
en läkare

två fiskare
två läkare

| en lärare

-er

en bilmekaniker
en iranier

| en tekniker

-nde

en studerande

prickar

en gås
en lus

gäss
löss

| en man
en mus

män
möss

Plural av T-substantiv

=

slutar med konsonant

ett album
ett barn
ett ben
ett djur
ett föl

två album
två barn
två ben
två djur
två föl

ett fönster
ett hus
ett lejon
ett pärön
ett tåg

två fönster
två hus
två lejon
två pärön
två tåg

-n

slutar med vokal

ett bi
ett knä
ett kvitto

två bin
två knän
två kvitton

ett meddelande
ett sto
ett äpple

två meddelanden
två ston
två äpplen

-er

utländska ord

slutar med betonad vokal

ett café

caféer

ett parti

partier

-eum

ett museum

museer

undantag

ett land

länder

ett vin

viner

ett pris

priser

-ar

ett finger

fingerar

-on

ett öga

ögon

ett öra

öron

-n / -er

ett frö

två korn

två frön

ett frö

två sorter

två fröer

Bestämd form plural

Grundändelsen är **-na**.

-r	-r-na
två bilar två bussar två flickor två tekniker två telefoner	bilarna bussarna flickorna teknikerna telefonerna

-re	-r-na
två lärare	lärarna

-n	-n-a
två kvitton två äpplen	kvittona äpplena

(en) V=	-na
en, två studerande	studernadena

K=	-en -[ena]
två hus	husen [husena]
två män	männen
två rum	rummen [rummena]
två tåg	tågen [tågena]
två fönster	fönstren [fönstrena]
två nummər	numren [numrena]

-n	-en -[a]
två barn	barnen [barna]
två ögon	ögonen [ögona]
två öron	öronen [örona]

Adjektiv

Grundändelsen för T-ord är **-t**.

Grundändelsen i plural är **-a**.

Grundändelsen i bestämd form är **-a**.

N	T	PL & BEST
fin	fint	fina
stor	stort	stora
dum	dumt	dumma

N	T	PL & BEST
vit	vitt	vita
svart	svart	svarta

N	T	PL & BEST
god	gott	goda
röd	rött	röda
hård	hårt	hårda
rund	runt	runda

N	T	PL & BEST
fri	fritt	fria
ny	nytt	nya
rå	rått	råa
blå	blått	blå [blåa]
grå	grått	grå [gråa]

N	T	PL & BEST
enkøl	enkølt	enkla
vackør	vackørt	vackra
gammøl	gammølt	gamla

N	T	PL & BEST
vakøn	vakøt	vakna

SG			PL
N	T	BEST	
liten	litet	lilla	små

Böjs inte
bra

Komparation

Regelbundna former

	komparativ -are	superlativ -ast
fin kort ovanlig	finare kortare ovanligare	finast kortast ovanligast

Starka former

	komparativ -re	superlativ -st
hög	högre	högst

o → ö

stor	större	störst
------	--------	--------

u → y

tung ung	tyngre yngre	tyngst yngst
-------------	-----------------	-----------------

å → ä

låg lång	lägre längre	lägst längst
-------------	-----------------	-----------------

Oregelbundna former

	komparativ	superlativ
bra dålig gammal liten	bättre sämre äldre mindre	bäst sämst äldst [älst] minst

Personliga pronomnen

	SUBJEKT	OBJEKT	ÄGARE
1 person singular	jag	mig [mej]	min mitt mina
2 person singular	du	dig [dej]	din ditt dina
3 person singular	han hon den // det	honom henne sig [sej] den // det	hans hennes sin sitt sina dess
1 person plural	vi	oss	vår vårt våra [våran] [vårat]
2 person plural	ni	er	er ert era [eran] [erat]
3 person plural	de [dom]	dem [dom] sig [sej]	deras sin sitt sina

Räkneord

	GRUNDTAL	ORDNINGATAL
0	noll	nollte
1	en, ett	första
2	två [tfå]	andra
3	tre	tredje
4	fyra	fjärde
5	fem	femte
6	sex	sjätte
7	sju	sjunde
8	åtta	åttonde
9	nio [nijje]	nionde [nijjonde]
10	tio [tijje]	tionde [tijjonde]
11	elva	elfte
12	tolv	tolfte
13	tretton	trettonde
14	fjorton	fjortonde
15	femton	femtonde
16	sexton	sextonde
17	sjutton [sjötton]	sjuttonde [sjötttonde]
18	arton	artonde
19	nitton	nittonde
20	tjugo [tjuge]	tjugonde
21	tjugoen [tjuen] tjugoett [tjuett]	tjugoförsta [tjuförsta]
22	tjugotvå [tjutfå]	tjugoandra [tjuandra]
30	trettio [tretti]	trettionde
40	fjortio [förti]	fjortionde [förtijonde]
50	femtio [femti]	femtionde [femtijonde]
60	sextio [sexti]	sextionde [sextijonde]
70	sjuttio [sjötti]	sjuttionde [sjöttijonde]
80	åttio [åtti]	åttionde [åttijonde]
90	nittio [nitti]	nittionde [nittijonde]
100	hundra / etthundra	hundra
200	tvåhundra	tvåhundra
1 000	tusen / ettusen	tusen
2 000	tvåtusent	tvåtusent

1 000 000	en miljon	miljonte
2 000 000	två miljoner	tvåmiljonte

Talsubstantiv

0	en nolla
1	en etta
2	en tvåa
3	en trea
4	en fyra
5	en femma
6	en sexa
7	en sjua
8	en åtta
9	en nia [nijja]
10	en tia [tijja]
11	en elva
12	en tolvva
13-19	—
20	en tjuga
21	en tjugetta [tjuetta]
22	en tjugotvåa [tjutfåa]
30	en trettia
40	en fyrtia [förtija]
50	en femtia
60	en sextia
70	en sjuttia [sjöttija]
80	en åttia
90	en nittia
100	—
101	en hundraetta
203	en tvåhundraetrea

Mynt och sedlar

en ettöring
en femöring
en tioöring [tjje-öring]
en femtioöring [femti-öring]

en enkrona
en tvåkrona
en femkrona
en tiokrona

en femma
en tia [tjja]
en tjuga

en tjugolapp [tjuge-lapp]
en femtiolapp [femti-lapp]
en hundralapp
en femhundralapp
en tusenlapp
en tiotusenlapp [tjje-tusen-lapp]

en hundring
en femhundring
en tusing
en tiotusing [tjje-tusing]

Presens av verb – nutid

-r	-er	-r
arbeta-r spela-r titta-r	byt-er drick-er komm-er köp-er lek-er läs-er sitt-er skriv-er sov-er ät-er	bli-r bo-r få-r gå-r ha-r le-r se-r stå-r ta-r tro-r

Imperativ av verb – uppmaning

—	—	—
arbeta spela titta	byt drick kom köp lek läs sitt skriv sov ät	bli bo få gå ha le se stå ta tro

Undantag
är --> var

Infinitiv av verb – allmän form

—	-a	—
arbeta	byt-a	bli
spela	drick-a	bo
titta	komm-a	få
	köp-a	gå
	lek-a	ha
	läs-a	le
	sitt-a	se
	skriv-a	stå
	sov-a	ta
	ät-a	tro

Undantag
är --> vara

Efter	att	Jag tycker om att titta på teve.
	behöver	Du behöver inte vänta.
	får	Får jag ta en bulle?
	kan	Kan du hjälpa mig
	måste	
	ska (skall)	Ska du arbeta i morgon?
	vill	

Perfekt av verb – allmän dåtid

-t	-t	-tt
har arbeta-t har spela-t har titta-t	har byt-t har köp-t har lek-t har läs-t	har bo-tt har få-tt har gå-tt har le-tt har se-tt [har ta-tt] har tro-tt
	-it	-it
	i - u har druck-it har sutt-it	har bliv-it har tag-it
	i - i har skriv-it	-t
	o - o har komm-it har sov-it	har haf-t
	ä - ä har ät-it	

T.ex. **utan tidpunkt**
i dag
i år
den här veckan

Har du varit sjuk?
 Jag har arbetat i dag.
 Jag har inte haft semester i år.
 Jag har varit sjuk den här veckan.

Imperfekt av verb – bestämd dåtid

-de	-de	-dde
arbet-ar spel-ar titt-ar		bo-dde tro-dde
	-te efter f, k, p, s, t, x	
	byt-te köp-te lek-te läs-te	
	—	—
	i - a drack satt i - e skrev o - o kom sov ä - å åt	blev fick gick hade [hadde] log såg stod [-g] tog

T.ex. i går
 förra veckan
 den 5 maj
 i tisdags
 för en vecka sedan

Presens particip

-nde	-a-nde	-e-nde
arbeta-nde spela-nde titta-nde	drick-a-nde komm-a-nde köp-a-nde lek-a-nde läs-a-nde sitt-a-nde skriv-a-nde sov-a-nde ät-a-nde	bo-e-nde gå-e-nde le-e-nde se-e-nde stå-e-nde
		tag-ande

Verbets grundläggande former

	!	ska	har	
-(e)r	–	-a	-t	-de

Verb som slutar på -a

	!	ska	har	
arbeta-r diska-r flytta-r hälsa-r prata-r regna-r skratta-r spela-r städa-r tala-r titta-r	arbeta städa	arbeta städa	arbeta-t städa-t	arbeta-de städa-de

Verb på tonande konsonant

	!	ska	har	
döm-er ring-er stäng-er	döm ring stäng	döm-a ring-a stäng-a	döm-t ring-t stäng-t	döm-de ring-de stäng-de
kör lär	kör lär	kör-a lär-a	kör-t lär-t	kör-de lär-de

med vokalförändring

	!	ska	har	
gläd(j)-er	gläd	glädj-a	glat-t	glad-de
välj-er	välj	välj-a	val-t	val-de
sälj-er	sälj	sälj-a	sål-t	sål-de
bör gör	gör	bör-a gör-a	bor-t gjor-t	bor-de gjor-de

Verb på tonlös konsonant

	!	ska	har	
byt-er	byt	byt-a	byt-t	byt-te
hjälp-er	hjälp	hjälp-a	hjälp-t	hjälp-te
köp-er	köp	köp-a	köp-t	köp-te
läs-er	läs	läs-a	läs-t	läs-te
rök-er	rök	rök-a	rök-t	rök-te
väx-er	väx	väx-a	väx-t	väx-te
åk-er	åk	åk-a	åk-t	åk-te

oregelbundet

	!	ska	har	
het-er	het	heta	heta-t	het-te

med vokalförändring

	!	ska	har	
sätt-er	sätt	sätt-a	sat-t	sat-te

oregelbundet med vokalförändring

	!	ska	har	
lägg-er	lägg	lägg-a	lag-t	la (lade)

Kort imperfekt

Oregelbundna

ligger	har legat	låg		är	har varit	var
--------	-----------	-----	--	----	-----------	-----

A – O

far	har farit	for				
-----	-----------	-----	--	--	--	--

A – Ö

faller	har fallit	föll				
--------	------------	------	--	--	--	--

I – E

biter	har bitit	bet		river	har rivit	rev
griper	har gripit	grep		skriver	har skrivit	skrev
lider	har lidit	led				

I – U – A

binder	har bundit	band		försvinner	har försvunnit	försvann
brinner	har brunnit	brann		hinner	har hunnit	hann
dricker	har druckit	drack		sitter	har suttit	satt
finner	har funnit	fann		springer	har sprungit	sprang
finns	har funnits	fanns				

O

kommer	har kommit	kom		sover	har sovit	sov
--------	------------	-----	--	-------	-----------	-----

U – Ö

bjuder	har bjudit	bjöd		ljuger	har ljugit	ljög
--------	------------	------	--	--------	------------	------

Y – U – Ö

bryter	har brutit	bröt		fryser	har frusit	frös
flyger	har flugit	flög		knyter	har knutit	knöt
flyter	har flutit	flöt				

Å – Ä

gråter	har gråtit	grät				
--------	------------	------	--	--	--	--

håller har hållit höll **Å – Ö**

bär har burit bar **Ä – U – A**

Korta verb

	!	ska	har	
bo-r	bo	bo	bo-tt	bo-dde
nå-r	nå	nå	nå-tt	nå-dde
ro-r	ro	ro	ro-tt	ro-dde
sy-r	sy	sy	sy-tt	sy-dde

Korta verb med oregelbunden imperfekt

	!	ska	har	
har	ha (hav)	ha (hava)	haft	hade [hadde]
säger	säg	säga	sagt	sa (sade)

	!	ska	har	
drar	dra (drag)	dra (draga)	dragit [dratt]	drog
tar	ta (tag)	ta (taga)	tagit [tatt]	tog
dör	dö	dö	dött	dog
ler	le	le	lett	log
ser	se	se	sett	såg
står	stå	stå	stått	stod [stog]

	!	ska	har	
blir	bli (bliv)	bli (bliva)	blivit [blitt]	blev [ble]
ger	ge (giv)	ge (giva)	gett (givit)	gav

	!	ska	har	
ber	be (bed)	be (bedja)	bett	bad

	!	ska	har	
får	få	få	fått	fick
går	gå	gå	gått	gick

Helt oregelbundna

	!	ska	har	
kan		kunna	kunna-t	kun-de
måste		vara tvungen	varit tvungen	var tvungen
skall		skola	skola-t	skulle
vill		vilja	vela-t	ville
är [ä]	var [va]	vara [va]	var-it [vart]	var [va]

Tidsbestämningar

förflutet	allmänt	framtid
i måndags	på måndag	på måndag
i tisdags	på tisdag	på tisdag
i våras	på våren	till våren
i somras	på sommaren	till sommaren
i höstas	på hösten	till hösten
i vintras	på vintern	till vintern
i julas	på jul	till jul
i påskas	på påsk, i påsken	till påsk
i midsomras	på midsommar	till midsommar
på nyår	på nyår	till nyår